

Balla Zoltán

A népzene bűvöletében

Interjú Tóth Lilla doktorandusszal, a Népművészet Ifjú Mesterével

Az ifjú művésztanár tősgyökeres bőszi bőszi családból származik. Itt járt óvodába, általános iskolába és itt alapozta meg zenei, népzenei ismereteit a Bartók Béla Zeneiskolában, ahol a hegedű szerelmese lett. A népi éneklés „mesterfogásait” Bárdosi Ildikótól és Rozsné Fekete Csillától tanulta, akiknek szárnyai alatt több helyi, megyei és országos versenyt nyert. Tudatosan készült arra, hogy a népzenevel foglalkozzon.

Engedd meg, hogy a Hajdúsági Tükör Szerkesztősége és a magam nevében is mindjárt gratulációval kezdjem, hiszen 2018. augusztus 17-én vetted át a „Népművészet Ifjú Mestere” díjat.

Nagyon szépen köszönöm. Ez egy fontos állomása az életemnek. Ezt a címet, illetve díjat az emberi erőforrások minisztere adományozza azoknak az ifjú népművészeknek népzene, néptánc és kézművesség területén, akik előzőleg egy komoly megmérettetésen vesznek részt rangos szakmai zsűri előtt. A többfordulós pályázat első részében egy dolgozatban kell összefoglal-

ni egy szabadon választott témával kapcsolatos szakmai ismereteket, gyűjtői tevékenységet, és mindenekelőtt kiemelni a személyes kapcsolatot a hagyományörzőkkel, a hagyományos kultúra mai napig elérhető képviselőivel. A dolgozat alapján kerülhetnek a pályázók a gyakorlati bemutatóra, illetve a kézművesek tárgyai kiállításra. A Népművészet Ifjú Mestere díj ezáltal nem egy a sorból, a díjazottak egyfajta szemlélet, szellemiség képviselői, akik nem elégednek meg az eddig felhalmozott eredmények elfogadásával, megtanulásával és szorgos ismétlésével, hanem mindenki a maga módján szerves kapcsolatban él a hagyománnyal, vagy annak egy-egy szeletével. Nagyon megtisztelő, hogy én is a díjazottak között tudhatom magam.

Pályafutásod gyermeklépései egyikénél magam is ott voltam. Nagybátyád, Botos Antal – aki 1979 és 2017 között a városi és pedagógus kórus tagja és elnöke is volt – egy érdekességet hallgattatott meg velem. Éppen hogy meg tudtál kapaszkodni a rácsos ágyadban, eléd álltunk. Ő – ha emlékeim nem csal-

nak – a Tavaszi szél kezdetű népdal első két sorának dallamát dúdolta neked és kérte: Lillacska, énekelj. S te – aki akkor még nem is beszéltél – teljesen természetesen, visszadúdoltad a dallamot. Olyan régen volt – talán 1987 áprilisában –, hogy Antal erre már nem is emlékezett. Engem viszont elbűvöltél. Nem véletlen, hogy a jelenet, ez a csoda, ennyire megragadt az emlékezetemben.

(Lilla egy egészségeset kacagott a történeten, elgondolkodott, aztán folytatta.) Erre a nagyon korai énekesi produkcióra én sem emlékszem, bár mesélték, hogy hamarabb énekeltem, mint ahogy beszéltem. De arra igen, hogy édesanyám és nagymamám szebbnél szebb dalokat tanítottak nekem. Óvodás koromban Anya főzés közben hallotta a nyitott konyhaablakon át, ahogy hintázás közben a Székely himnusz dallamát dúdoltam. Valahol meghallottam, és megtett a dallam, bár a szöveget még nem jegyeztem meg, és nyilván nem is értettem igazán.

Megállás nélkül énekeltem mindenhol, úgy-hogy öt éves koromban már beírtak a Bartók

Béla Zeneiskolába, itt a hegedű szerelmese lettem. Egy tanári koncerten hallottam énekelni Bárdosi Ildikót, akinek a hangja, előadásmódja nagyon nagy hatással volt rám. Ez az élmény terelte az utamat a népzene, a népdaléneklés felé. Az ő, majd Rozsné Fekete Csilla támogatása segítette abban, hogy – több társammal együtt – városi, megyei és országos népzenei versenyeken is megmérettethetjük énekesi képességeinket.

Mit hoztak a nyíregyházi konzis évek? Miért éppen Nyíregyháza? Hogy éreztél ott magad? Kik voltak a mestertanáraid, kiktől, mit tanultál? Volt-e szakis zenekarotok?

A zenei irányban való továbbtanulás nem volt kérdéses számomra, és ebben a családom is támogató. A népzene előtérbe kerülése hozta az életembe Nyíregyházát, hiszen itt éppen abban az évben indult népzene szak, amikor a középiskolai tanulmányaimat elkezdtem. Mivel kevesen voltunk (az évfolyamomon egyedül végeztem), saját iskolai zenekar akkor még nem alakult, viszont a Nyíregyházi Főiskola népzeneész hallgatóival sokat muzsikálhattam együtt. Ugyanakkor ők voltak a „kistanárim” is, hiszen a tanárképzés gyakorlati tanítását a vonósok nagy része velem tudta teljesíteni. A főiskolai Boróka Énekegyüttesnek is tagja lehettem már középiskolás koromtól.

A népi ének mellett hegedűn is népzenei kezdtem játszani, mestereim Juhász Erika és Rómer Ottó voltak. Ekkor éreztem meg, hogy a gyakorlás nemcsak kötelező feladat, hanem élmény is lehet. A népzenevel párhuzamosan pedig a szolfézs-zeneelmélet szakot is elvégeztem, ahol szintén meghatározó tanáraim voltak. A zenetörténet rejtelseibe Szabó Soma vezetett be, aki osztályfőnököm is volt.

Igazán Nyíregyházán nyíltam ki. Megtanultuk a népi hegedülés és a népi éneklés mesterfogásait. A családomtól pedig bizalmat és támogatást kaptam, amit ezúton is nagyon köszönök. Nem könnyű elengedni otthonról egy tizennégy éves lányt, de hiszem, hogy jó döntés volt, mert így fokozatosan léptem ki az életbe a főiskolai élet nagy szabadsága előtt.

Mikor kerültél kapcsolatba a Törköly Zenekarral és neked milyen szerep jutott az együttesben?

A középiskolás évek nyári szüneteiben kezdtem népzenei táborokba járni. Egy ilyen hét alatt az intenzív tanulással legalább annyi dallamot el lehet sajátítani, mint egy-egy iskolai félév során. Ehhez járul még a felhőtlen szórakozás és a barát-

ti, szakmai kapcsolatok kialakulása. 2005 júliusában két táborban is részt vettem. A Méta táborban rengeteget hegedültem, és – kimondatlanul – megfogalmazódott bennem, hogy milyen jó lenne most már állandó zenekarban muzsikálni primásként. A hónap végén a Hajdúsági Népzenei Táborral ezzel a lendülettel játszottam végig. A tábor végén a főszerző, Pásku György megkérdezte, hogy nem lenne-e kedvem az éppen primást kereső zenekarukban muzsikálni. Mondanom sem kell, gondolkodás nélkül igent mondtam. Azóta együtt muzsikálunk, a zenekar jelenleg négytagú (Tóth Lilla – ének, hegedű, Lukács Pál – klarinét, tárogató, furulya, bőgő, Bíró Zoltán – brácsa, Pásku György – brácsa, cselló, bőgő, tekerő). Az autentikus magyar népzene képviselői vagyunk, néhány népzenei feldolgozásunk is van. Négy tematikus műsort állítottunk eddig össze, amelyből kettő lemezen is megjelent (Itt a tele csutora 2010., Ádventtől vízkeresztig 2011.). Táncházkákban, koncerteken játszunk, elsősorban a Hajdúság területén, de rendszeresen járunk a magyar nyelvterület más részeire is, és megfordultunk többek között Szlovákiában, Csehországban, Szenegeában.

Önszántából (vagy tanári biztatásra) jelentkeztél a Nyíregyházi Főiskola Énekegyüttesének, népzene-tanár szakára? Milyen pluszt kaptál a főiskolai évektől?

A fotók készítői: Rácz Kata, Farkas József, Kís Ferenc és Szabó László.

Mivel népzeneoktatás felsőfokon csak ebben az intézményben volt, és a tanári kart is elismert szakemberek alkották, én egyértelműen a Nyíregyházi Főiskolára készültem. A tanárok nagy részét és a hallgatótársak többségét is ismerem, ezért nem éltem meg éles váltásként ezt a lépést. A főiskolán a szakmai kihívások mellett a társasági élet nagy hangsúlyt kap, mi szerveztük a már hagyományos kedd esti táncházakat. Ugyanakkor szép feladatokat hozott elem az élet: ebben az időszakban formálódott egységé a Törköly Zenekar. A főiskola megkezdése előtt az Ismerős Arcok zenekarral is kapcsolatba kerültem, több lemezükön énekelhettem, és koncertjeiken közreműködtem hegedűvel is. Szép kapcsolódási pont, az egyik legmáramandóbb élményem volt az Ismerős Arcok koncertje a Fővárosi Nagycirkuszban, ahová velem együtt a Törkölyt is meghívták.

A főiskolai diploma megszerzésével általános iskolai ének-zenetanári, valamint alapfokú népzene tanári képesítést szereztem.

Mikor kezdted el a népzenei gyűjtőmunkát? Hol és milyen népdalokkal gazdagítottad ismereteidet, repertoárod?

Népzenei gyűjtő-utakon a tanulmányaim során részt vettem több ízben is. Ezek csoportos gyűjtések voltak, ahol mi inkább megfigye-

lőként vettünk részt a csoporttársaimmal. Arra, hogy még tényleg érdemes elindulni egyedül, hogy van még kitől és van mit gyűjteni, Agócs Gergely útmutatásai nyitották fel a szememet. Az első célzott önálló gyűjtésem 2015 októberében történt, amikor Gyimesfelsőlokon jártam. Volt egy szabad délelőttem, amit hasznosan szerettem volna eltölteni. Felkerestem Tankó Eszter énekest, aki nagyon készségesen fogadott, másfél órán át énekelt nekem, és mesélt az életéről úgy, hogy előtte gyakorlatilag idegen voltam neki. Ez a közvetlenség és nyitottság nagyon sokat jelentett számomra. Azóta más szemmel figyelem az idősebb generáció tagjait, így találkoztam egy kalotaszegi asszonnyal is, Kalló Katalinnal, akiről kiderült, hogy édesapja prímás volt, ő maga pedig szépen énekel.

De nem kell ahhoz Erdélybe elutazni, hogy nótafákat találjunk. Hortobágy Örökös Pásztorai közül eddig kettővel sikerült jó kapcsolatot kiépíteni. Többször jártunk 'Csinos' Molnár Imrénél Hortobágyon és Németi Jánosnál Balmazújvárosban, akinek a fia, ifj. Németi János is jó énekes. A sor nem teljes, hiszen igyekszem én magam is minél több helyre eljutni, és a tanítványoknak is szervezünk gyűjtő-utakat, például Zoboraljára, Magyarbódre, Imregre, Inaktelkére, vagy Erdély más pontjaira. Egy ilyen út, egy találkozás akkor is életre szóló élmény, ha éppen nem találunk énekest, vagy

NÉVJEGY

- Tóth Lilla 1986. március 30-án született Debrecenben, a gyermekkorát Hajdúböszörményben töltötte.
- Ötéves korában kezdett zeneiskolába járni, ahol hegedülni tanult.
- Egy tanári koncerten hallotta énekelni Bárdosi Ildikót, akinek a hangja, előadásmódja nagy hatással volt rá. Ez az élmény terelte az útját a népzene, a népdaléneklés felé.
- Főiskolai tanulmányait 2005-2009-ben Nyíregyházán, egyetemi éveit 2009-től Nyíregyházán, majd 2011-től Budapesten folytatta, közben népzenei táborokban és gyűjtő-utakon gyarapította tudását.
- A Törköly Zenekarban 2005 óta énekel és hegedül, emellett közreműködőként népzenei együttesekkel és más műfajok képviselőivel is gyakran színpadra lép. Az éneklés és a muzsikálás nagyon fontos része az életének, de legalább ennyire fontos számára a tanítás, a megszerzett tudás továbbadása is.
- A Debreceni Zenedében tanít, növendékei aktív részesei Debrecen és környéke kulturális életének, akik számos versenyeredménnyel büszkélkedhetnek.
- A Fölszállott a páva 2015-ös, évadában segítette az erdélyi és moldvai énekesek felkészülését. 2016-ban a Kispendely Énekegyüttessel Ezüst páva címet, 2017-ben a Pendely Énekegyüttessel kategória-győzelmet ért el a „Pávában”.
- 2017-ben Szédeli borsó... címmel a Polgár településen gyűjtött népi játékokról és szokásokról könyvet jelentetett meg.
- 2016-tól a Debreceni Egyetem Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola hallgatója (PhD képzés).
- 2018. augusztus 17-én átvette a „Népművészet Ifjú Mestere” díjat Prof. Dr. Kásler Miklóstól, az emberi erőforrások miniszterétől.

nincs hangjánál a nótafánk. Népzenei archív felvételben nem szűkölködünk szerencsére, világviszonylatban is vezető helyen állunk e téren. Nem feltétlen az a cél, hogy új, még nem rögzített dalt vagy változatot találjunk, hanem hogy saját magunk meg tudjuk tapasztalni azt a légkört, azt a világot, amelyben ezek a dallamok, szövegek, vagy akár tánclépek születtek.

Megcéloltad az egyetemi képzést is. Pontosan hova és milyen szakra jártál? Ott kik-től tanultál?

Két egyetemi képzést is elvégeztem. Először Nyíregyházán Ének-zene, az inkluzív nevelés tanára mestertanári szakot, rögtön a főiskolai diploma megszerzése után. Őszintén szólva, a jelentkezésem idején folyamatban volt a népzene szak egyetemi szintű akkreditációja, ezt a szakot is szerettem volna felvenni. Az akkreditáció viszont akkor megghiúsult, így fordultam a Zeneakadémia (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem) felé. Budapest nem vonzott igazán, ez a fajta állandó nyüzsgés, úgy érzem, nekem csak időszakosan való, ezért nem kerestem korábban a lehetőséget, hogy itt tanuljak. Az élet viszont ezt sodorta elém, és nem bántam meg, mert itt is fontos kapcsolatokat szereztem. Személyesen is megismerkedhettem olyan énekesekkel, akik-

nek addig csak a nevét és a munkásságát ismerem. A két év alatt részt vehettem Fábán Éva, Nyitrai Marianna, Agócs Gergely, Vakler Anna óráin, kurzusain, de tartott elméleti órát Pávai István és Sebő Ferenc is, előadást Sándor Ildikó, Németh Ildikó, Kóka Rozália, Budai Iлона... és akkor még nem szóltam a kamarazenélési lehetőségekről, ahol a hangszeres tanárokkal és hallgatókkal is kapcsolatba kerültünk, kerültem.

2016. március 5-én magam is ott voltam a Hagyományok Házában a „Hallottad-e hírét” címmel megrendezett esteden. Most visszagondolva is fergeteges műsort adtatók. Szinte magam előtt látom a mestereid és tanítványaid boldogságtól sugárzott arcát és énekét. Természetesen tiéd is, aki szerkesztője is voltál az eseménynek.

Egy-egy ilyen összegző megállás fontos ahhoz, hogy felmérjük/felmérjem, hol állok/állunk a tanításban és önmagunk felkészültségében. Egy örömnappal volt ez a nap, öröm, hogy együtt muzsikálhattunk, ráadásul egy neves sorozat részeként, hiszen a Mesterek és tanítványok koncertsorozatot 2012-ben indította útjára a Hagyományok Háza. A legnagyobb megtiszteltetésnek és pozitív visszajelzésnek azt tartom, hogy a meghívott zenészek közül szinte mindenki örömmel elfogadta a felkérést (Rómer Ottót is csak az épp akkor született unokája tartotta távol, de ez igazán érthető). Az egész műsor, és a felkészülés ideje alatt olyan visszaigazolásokat kaptam, amely megerősített az utamban. Abban, hogy jó irányba haladok, hogy van, akik számítanak a segítségemre, és én is tudok kitől segítséget, támogatást kérni szakmailag és emberileg is.

A Magyar Rádió is műsorára tűzött? Meséj arról, hogy milyen repertoárt állítottál össze, s milyen volt a rádiós bemutatót átélned?

A Magyar Rádióban több alkalommal is volt szerencsém szerepelni. A zeneakadémiai diplomahangversenyeket a rádió stúdióiban tartották a végzésem évében. A koncertekből Sebő Ferenc műsorában hallhatott összefoglalót a közönség. Ezt a műsort bizonyos paraméterek (hangszer-összeállítás, tájegységek megoszlása, tematika) alapján teljesen önállóan kellett összeállítani. A „Kedvemre való, hogy meséljek...” című műsorban egy elképzelt női élet egy szakaszát dolgoztam fel a nagylányságba való belépéstől a szerelembe esésen, a katonaszerető hazavárásán keresztül a lakodalomig.

A Dankó Rádió Esti dal című műsorának repertoár bővítéséhez Kunos Tamás kért fel. Ekkor zenekari és szóló összeállításokat rögzítettek több énekessel, akik közül az egyik én lehettem. Ezeket a felvételeket a rádió műsorán tartja, kívánságműsorban, vagy népzenei műsorokban fel-feltűnnek. A legutóbb pedig egy éve, a Magyar Népdal Napja alkalmából énekelhettem a Dankó Rádió élő műsorában. Nótaénekesek és Tordai Zoltán zenekara mellett én voltam ebben a programban az autentikus magyar népzene képviselője. Az Esti dalhoz és ehhez a műsorhoz is olyan zenei anyagot állítottam össze, amelyben közismert népdalok is elhangzottak, vagy azok változatai, de mindig választottam melléjük kevésbé ismert, izgalmas dallamokat is, és hajdúsági népdalokat is éneklek, amikor van rá lehetőség.

A saját felvételeit senki nem szereti igazán visszahallgatni, mert egészen máshogy halljuk az énekhangunkat belülről, mint ahogy a felvételenről szól. Ezt szerintem megszeretni nem annyira lehet, hozzászokni viszont fontos, mert ebből is lehet tanulni. Az előadás alkalmával pedig természetesen volt bennem egy egészséges izgalom. (De inkább a helyi közönségre próbáltam figyelni, mint a rádió hallgatóira, hogy ne ez nyomja rá a bélyeget esetleg az előadásra.)

A Szédeli borsó... című könyved megjelenésével mire akartad felhívni az érdeklődők figyelmét?

A Szédeli borsó... alcíme Népi játékok és szokások Polgárról, amely már sokkal beszédesebb. A főcím az egyik népi játék szövegkezdete, és a játékosága miatt választottam. A könyv története szakdolgozati témaválasztással indult. A zeneakadémiai tanulmányok végéhez közeledve szerettem volna olyan témát választani, aminek

tényleg lehet hosszú távú hozadéka is, de mégis kerek egész, feldolgozható egy szakdolgozat terjedelmében, és lehetőleg a Hajdúsághoz kapcsolódik. A Déri Múzeum anyagai között találtam rá a hajdúböszörményi származású, Polgáron tanító Barkó Imréné gyűjtésére, amelyet 1984-ben adott le a múzeumnak egy néprajzi gyűjtőpályázat során. Ezt dolgoztam fel és egészítettem ki, illetve rendszereztem az aktuális tudományos álláspont szerint. A kötet néhány évvel később a Hagyományok Háza Helyi Hagyományok sorozatában jelent meg. Szeretném, ha a környékbeli óvodák, iskolák, néptáncgyűttesek anyagaiba bekerülnének ezek a játékok, hogy először a helyi változatokkal ismerkedjenek meg a gyerekek, és csak azután más tájegységek játékaival.

Mi a doktoranduszi dolgozatod témája? Gondolom, felvázolod benne azt is, hogy az elkövetkezendő években melyek lesznek azok a területek, amelyekre a figyelmedet vagy mások figyelmét fókuszárod.

Jelen munkámmal is a Hajdúság magyar népzenejével, annak is a vokális részével foglalkozom. Szeretnék olyan kiadványokat közreadni a közeljövőben, amelyek segítségével a saját népdalainkat jobban megismerhetjük, visszatanulhatjuk. Az általános iskolai énekkönyvekből gyakran ki sem derül, mely tájegység dalával találkozunk, a zeneiskolai oktatás során pedig megessik, hogy valaki jobban ismeri Kalotaszeg vagy Moldva népdalait, mint a sajátját. Egyszerűen azért, mert otthon talán már nincs kitől megkérdezni (vagy már későn hangzik el a kérdés), a népszerű kiadványokban pedig alig találunk hajdúsági dalokat. Az eddigi munkám során többek között Papp János hagyatékára találtam rá, aki nagyon gazdag és jó minőségű anyagot rögzített.

A munkám másik oldala a Hajdúság népzenejéről kialakult tematikus kép árnyalása, miszerint ezen a környéken pásztordalokat és új stílusú népdalokat lehet találni. Természetesen ezeket nagy számban megtaláljuk, de jeles napi szokásdalok, lakodalmos dalok, siratók, régi stílu-

sú lírai dalok is előkerülnek az archívumokból. Szeretném, ha ezek is szélesebb körben lennének ismertek.

Beszélg a Fölszállott a páva 2015-ös, 2016-os és 2017-es évadairól. Kiket készítettél fel ezekre a versenyekre és milyen díjazottjaid voltak?

Két felnőtt évad után 2015-ben indult az első gyermekévad, ahol az erdélyi és moldvai énekesek felkészítő mestere voltam. Ez gyakorlatilag mentori feladat, a gyerekek tanáraival, szüleivel együtt készítettük fel a versenyzőket a műsor fordulóiira. A négy versenyző közül a kosteleki Vrencsán Anita jutott legmesszebbre, a döntőben énekelt. A következő gyermekévadban a saját debreceni növendékeink jutottak be az élő adásba. Sáriné Szebenyi Judittal közösen vezetjük a Kispendely Énekegyüttest, valamint Judit tanítványa Veres Hunor is bekerült. Mindkét versenyző Ezüst páva címet érdemelt ki.

A legnagyobb sikert a tavalyi év hozta. A szintén közösen vezetett Pendely Énekegyüttes az Énekes szólísták és énekegyüttesek kategóriagyőzelmét érdemelte ki, méghozzá egyedülálló módon. Az öt évad alatt ugyanis nem akadt más versenyző, aki minden egyes fordulóban maximális pontszámot kapott a zsűritől. A döntőben Papp János hajdúböszörményi gyűjtéséből énekeltek a lányok egy népdalcsoportot, így a saját dalainkat is bemutatthattuk széles közönség előtt. A Páván elért siker óta számos helyre hívják az együttest.

Ne feledkezzünk meg arról sem, hogy a debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakgimnázium és Zeneiskolában tanítod a „szakmát”. Milyenek a mai tanítványok, kell-e őket motiválni? Mire kell koncentrálnod, hogy a népzene szeretete lételemüké váljon?

A Kispendely, a Pendely és a szólísták sikerei szerintem önmagukért beszélnek. A Debreceni Zenedébe járó növendékeink elkötelezettek a népi kultúra iránt. A népi énekesek, népzeneészek nagy része valamelyik néptáncgyüttesnek is tagja, így több oldalról ismerkednek ezzel a kultúrával, több szeletével találkoznak. Az ének, a zene és a tánc szerves egységben működik igazán jól, ha valaki ismeri a táncot, jobban el fogja tudni énekelni a táncdallamot, mert 'a zsigereiben' érzi a lüktetést. Lehet, hogy valakit a viseletek pompája vonz a népdalok felé, vagy – mint anno engem – egy koncertélmény. Amire figyelniünk kell, az az, hogy ne iskolai feladatként éljük meg a növendékek a dalok elsajátítását. Ha ezt valaki igazán jól műveli, akkor egyúttal szerelme ennek a kultúrának, el tud veszni benne. A kollégáimmal ezt az elköteleződést szeretnénk továbbadni, ezért is szervezzük a népzenei gyűjtő-utakat a magyar nyelvterület különböző pontjaira, vagy népzenei programokat az iskola falain belül.

Ha tíz év múlva megkérdeznék, akkor Tóth Lilla hol fog tartani a népzeneben? Mire lennél a legbüszkébb?

Elégedett lennék azzal, ha a muzsikálást, a tanítást és gyűjtést így, vagy hasonlóan tudnám folytatni, mint ahogy most teszem. Ez azt jelentené, hogy én is el tudom énekelni és hegedülni a magamét, folyamatosan lennének érdeklődő és lelkes tanítványok, akik közül néhányan idővel kollégák is lehetnek, lesznek. Valamint továbbra is megtalálnánk azokat, akiktől érdemes tanulni a dalokról, az életről. A legbüszkébb talán mégis arra lennék, ha megvalósulnának a terveim a hajdúsági kiadványokkal kapcsolatban. Mégpedig nem a könyvespolcok bővítésére, hanem jó lenne hallani, ahogy hajdúsági gyerekek ezeket a nemrég (újra) előkerült népdalokat éneklék, ezekre mulatnak, hiszen így a saját nagyszüleik, dédszüleik dalait éltetnék tovább.

Tóth Lilla derűje, mosolya, optimizmusa azt sugallja számomra, hogy nagyon boldog ember. Az a foglalkozása, hivatása, ami a szeretett hobbija: a vonós népzene és népi ének. Kutat, énekel – kitűnő előadó és előadóművész –, hegedül, egyesületet vezet, doktorál, és nem utolsósorban tanít, mert szeretné a jövő nemzedéknek átadni mindazt, amit mestereitől és adatközlőitől maga is megtanult. Hogy a lelket nemesítő népzene élő legyen, hogy a népzene hozzátartozzon a kárpát-medencei magyarság mindennapi életéhez. Mert, ahogy mondani szokás: zene nélkül lehet élni, de nem érdemes.

